

سرشناسه: نصیری، علی - ۱۳۴۴؛
عنوان و پدیدآور: هنر و زیباشناسی از منظر قرآن/نویسنده: علی نصیری.
مشخصات نشر: قم: وحی و خرد، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۳۶۰ ص.
شابک: ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۲۶۶-۱-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
یادداشت: ص. [۳۳۳] - ۳۴۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
یادداشت: نمایه.
موضوع: هنر - جنبه‌های قرآنی.
موضوع: هنر - فلسفه - جنبه‌های قرآنی.
موضوع: اسلام و هنر.
رده‌بندی کنگره: BP ۱۰۴/۵۹
رده‌بندی دی‌وی: ۲۹۷/۱۵۹

www.ketab.ir

هنر و زیباشناسی

از مسطر قرآن

www.ketab.ir

علی نصیری

(عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران)

هنر و زیباشناسی از منظر قرآن

نویسنده: حجت الاسلام دکتر علی نصیری

ناشر: وحی و خرد

نوبت چاپ: اول / بهار ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپخانه: بوستان کتاب

قیمت: ۱۲۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۳۶۶-۱-۷

کلیه حقوق محفوظ است

مراکز پخش:

- قم: بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۳۶، پلاک ۳۶، تلفکس: ۶۱-۳۲۶۱۱۲۶-۰۲۵
- قم: چهار راه شهدا، فروشگاه مرکزی بوستان کتاب، تلفن: ۳۷۷۴۲۱۵۵-۰۲۵
- تهران: خیابان انقلاب، بازارچه کتاب، کتابفروشی دانش و علم، تلفن: ۶۶۴۱۲۳۳۹-۰۲۱
- مشهد: چهار راه شهداء، مجتمع گنجینه کتاب، کتاب شفا، تلفن: ۴-۱۴۳-۲۲۲۰۵۱۱
- شیراز: خیابان زند، روبروی خیام، دارالکتب شهید مطهری، تلفن: ۲۳-۲۳۵۹۰۲۳-۰۷۱۱
- اصفهان: خیابان حافظ، جنب دفتر تبلیغات اسلامی، بوستان کتاب، تلفن: ۳۷۰-۲۲۲۰۴۴۱

نشانی الکترونیک: info@maref.ir

پایگاه اینترنت: www.maref.ir

همراه مدیر اجرایی موسسه: ۹۱۲۵۵۱۵۸۲۱-۰۹

خرید مستقیم: پایگاه اینترنت موسسه (www.maref.ir) بخش فروشگاه.

فهرست مطالب

دیاچه ۱۳

فصل اول شناخت کلیاتی پیرامون هنر و زیبایی

۲۱

مفهوم هنر ۲۳

عناصر معنایی هنر ۲۷

۱. زیبایی ۲۷

۲. تخیل ۳۱

۳. ذوق ۳۲

۴. خلاقیت ۳۲

طبقه‌بندی هنرها ۳۳

دیرینه هنر ۳۶

هنر اسلامی ۳۸

نقش هنر در حفظ آثار اسلامی ۴۰

نقش هنر خطاطی در ماندگاری خط قرآن ۴۱

- هنر معماری و نقش آن در حفظ آثار اسلامی..... ۴۲
- جلوه‌های هنر و زیبایی در کتاب تکوین..... ۴۴
۱. زیبایی تصویرگری آدمی..... ۴۴
۲. زیبایی آسمان‌ها..... ۴۶
۳. زیبایی طبیعت..... ۴۸
۴. زیبایی گیاهان..... ۴۹
۵. زیبایی جانداران..... ۵۱
۶. زیبایی دریازبان..... ۵۲

فصل دوم: نگاهی به فلسفه هنر

۵۵ - ۱۰۲

- دیدگاه‌های مختلف بارز فلسفه هنر..... ۶۰
۱. هنر برای هنر..... ۶۰
۲. هنر برای هنر و در خدمت انسان..... ۶۴
۳. هنر در خدمت دین و اخلاق..... ۷۲
- بررسی عوامل رویکرد به جلوه‌های هنری..... ۷۵
۱. هماهنگی هنر و زیبایی با فطرت..... ۷۵
۲. جهان‌شمولی زبان هنر..... ۷۷
۳. ماندگاری آثار هنری..... ۷۹
۴. رسایی هنر در تبیین مقاصد..... ۸۱
۵. پذیرش بیشتر از رهگذر هنر..... ۸۵
- بررسی علل مخالفت با مقوله‌های هنری..... ۸۷
۱. صدق عناوین لغو و لهو بر مقوله‌های هنری..... ۸۸
۲. ناسازگاری هنر با روحیات دین باوری..... ۹۰

۳. نقش هنر در انحراف عقیدتی مردم..... ۹۴
۴. نقش هنر در انحراف اخلاقی مردم..... ۹۵
۵. هنر در خدمت ستمگران..... ۹۸
- هنر دینی و انقلاب اسلامی..... ۱۰۱

فصل سوم: قرآن شاهکار نثر عربی

۱۰۵ - ۱۳۲

- نثر آسمانی قرآن..... ۱۰۷
- ویژگی‌های نثر برتر..... ۱۱۰
- تعریف علم معانی، بیان و بدیع..... ۱۱۱
- قرآن در اوج فصاحت و بلاغت..... ۱۱۳
- ویژگی‌های هنر بیانی قرآن..... ۱۱۸
۱. گزینش واژه‌های رسا..... ۱۱۸
۲. گزینش ساختار ترکیبی برتر..... ۱۲۲
۳. رعایت مقتضای حال..... ۱۲۶
۴. بهره‌گیری از اصل اختصار..... ۱۲۸
۵. رعایت محسنات بدیعیه..... ۱۳۰

فصل چهارم: شعر هنر ماندگار

۱۳۵ - ۱۶۸

- شعر در لغت و اصطلاح..... ۱۳۷
- تفاوت شعر و نظم..... ۱۳۸
- فواید شعر..... ۱۳۸
- انتقاد از شعر..... ۱۴۱
- پاسخ به انتقادات..... ۱۴۳

- ۱۴۴..... پاسخ به نقد اول
- ۱۴۶..... پاسخ به نقد دوم
- ۱۴۶..... پاسخ به نقد سوم
- ۱۴۸..... شعر در قرآن
- ۱۵۲..... علامه امینی رحمته الله و دفاع از حریم شعر
- ۱۵۳..... پیامبر صلی الله علیه و آله و پیراستگی از شعر
- ۱۵۶..... شعر در روایات
- ۱۵۶..... نكوهش از شعر در روایات
- ۱۵۸..... تمجید از شعر در روایات
- ۱۵۸..... ۱. سنت قلمی و خطی از شعر
- ۱۶۰..... ۲. سیره پیشوایان دینی و حدیث از شعر
- ۱۶۵..... ۳. برخورداری پیشوایان دینی از نایب‌رانی خاص
- ۱۶۶..... ۴. پیشوایان دینی و سرودن شعر یا مستحکم به آن
- ۱۶۷..... چگونگی جمع میان دو دسته از روایات درباره شعر
- ۱۶۹..... چکیده سخن پیرامون شعر

فصل پنجم: قصه، هنر دیرین تاریخ بشری

۲۲۰ - ۱۷۳

- ۱۷۵..... قصه، هنر دیرین تاریخ بشری
- ۱۷۶..... بررسی مفاهیم قصه، داستان و افسانه
- ۱۷۸..... نگاهی به دیرینه داستان
- ۱۸۰..... دیرینه قصه در میان اعراب
- ۱۸۱..... عوامل رواج قصه در دوران خلفا

۱. رواج قصه به هدف مبارزه با قرآن.....	۱۸۱
۲. نقش یهود در گسترش خرافات در فرهنگ اسلامی.....	۱۸۲
اهداف یهود از پراکندن قصه در میان مسلمانان.....	۱۸۴
ارکان قصه.....	۱۸۷
اجزای قصه.....	۱۸۷
۱. مضمون و درون‌مایه (theme).....	۱۸۷
۲. کانون تمرکز (focus).....	۱۸۷
۳. طرح و نقشه داستان یا پیرنگ.....	۱۸۷
۴. کشمکش (onflict).....	۱۸۸
۵. هول و الا یا تعلیق (suspense).....	۱۸۸
۶. بحران (Crisis).....	۱۸۸
۷. نقطه اوج یا بزنگاه (Climax).....	۱۸۹
۸. گره‌گشایی (Resolvion).....	۱۸۹
۹. زاویه دید (viwe of Point).....	۱۸۹
قصه در قرآن.....	۱۹۰
قرآن و قصه‌های تمثیلی.....	۱۹۲
مفهوم زبان تمثیل.....	۱۹۲
مفهوم قصه تمثیلی.....	۱۹۵
تفاوت قصه‌های تمثیلی و افسانه‌ای.....	۱۹۶
داستان حضرت آدم علیه السلام نمونه‌ای از داستان‌های تمثیلی در قرآن.....	۱۹۶
آیا در قرآن افسانه آمده است؟.....	۱۹۹
نقد نظریه وجود افسانه در قرآن.....	۲۰۵
اهداف قرآن از یادکرد قصص.....	۲۱۰

۱. عبرت آموزی..... ۲۱۰
۲. همسانی اهداف پیامبران..... ۲۱۴
۳. اثبات اعجاز قرآن..... ۲۱۵
۴. تقویت روحیه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و مسلمانان..... ۲۱۶
- اهداف قصص قرآن از نگاه فخر رازی..... ۲۱۷
- ویژگی های قصه های قرآنی..... ۲۱۸
۱. واقع گرایی..... ۲۱۸
۲. پرهیز از جزئیات..... ۲۱۸
۳. حرار روشمند..... ۲۲۱

فصل ششم: موسیقی هنر تأثیرگذار

۲۷۴ - ۲۲۵

- هنر موسیقی و جایگاه آن در قرآن و روایات..... ۲۲۷
- نگاهی به تاریخ پیدایش موسیقی..... ۲۲۸
- تاریخ موسیقی در میان اعراب..... ۲۳۱
- بررسی مفهوم موسیقی و غنا..... ۲۳۴
- مفهوم «غنا» از نظر واژه شناسان و فقهیان..... ۲۳۵
- عناصر معنایی واژه غنا..... ۲۳۷
۱. آوا..... ۲۳۷
۲. آهنگ..... ۲۳۸
۳. طرب..... ۲۳۸
- نقش محتوا در تحقق مفهوم غنا..... ۲۳۹
- دو دیدگاه اساسی درباره غنا..... ۲۴۱

۲۴۲	۱. حرمت مطلق غنا.....
۲۴۲	بررسی دلایل حرمت مطلق غنا.....
۲۵۵	۲. تقسیم غنا به حرام و حلال.....
۲۵۹	بررسی دلایل تقسیم غنا به حرام و حلال.....
۲۶۰	۱. تعلیل در روایات.....
۲۶۱	۲. موارد استثنا از غنا.....
۲۷۶	مفهوم استثنای مصادیقی از غنا از حکم حرمت.....

فصل هفتم: هنرهای تصویری و تجسمی و چالش‌های فقهی

۳۰۶ - ۲۷۹

۲۸۳	مفهوم نقاشی.....
۲۸۳	مفهوم مجسمه‌سازی.....
۲۸۵	وجوه اشتراک نقاشی با مجسمه‌سازی.....
۲۸۷	وجوه افتراق نقاشی و مجسمه‌سازی.....
۲۸۸	نسبت نقاشی با مجسمه‌سازی.....
۲۹۲	اقسام نقاشی و مجسمه‌سازی.....
۲۹۲	نقاشی و مجسمه‌سازی در نظرگاه فقیهان.....
۲۹۵	دلایل ممنوعیت نقاشی و مجسمه‌سازی جانداران.....
۲۹۵	۱. اجماع.....
۲۹۶	نقد اجماع.....
۲۹۸	۲. روایات.....
۲۹۸	اقسام روایات.....
۳۰۶	دیدگاه نهایی درباره نقاشی و مجسمه‌سازی.....
۳۰۹	نگاهی به هنر عکاسی.....

فصل هشتم: هنر نمایش رساترین ابزار انتقال پیام

۳۱۱-۳۲۴

۳۱۳.....	هنر نمایش رساترین ابزار انتقال پیام
۳۱۵.....	مفهوم نمایش و جایگاه آن
۳۱۶.....	بررسی عناصر معنایی هنر نمایش
۳۱۶.....	۱. سلسله‌ای از حرکات
۳۱۷.....	۲. ساختگی یا فقدان حقیقت
۳۱۸.....	۳. هنرمندانه بودن
۳۱۸.....	۴. اصالت پیام
۳۱۸.....	سینما یا تصویر متحرک
۳۲۰.....	هنر نمایش در آیات و روایات
۳۲۰.....	نمونه‌ای از هنر نمایش در سینه پیشوایان دینی
۳۲۰.....	۱. آموزش وضو
۳۲۲.....	۲. جمع‌آوری هیزم و تذکر انباشته شدن گناهان
۳۲۳.....	داستان حضرت داود علیه السلام نمونه‌ای از هنر نمایش در قرآن
۳۲۹.....	خلاصه و جمع‌بندی مطالب کتاب
۳۲۹.....	کتابنامه
۳۳۹.....	کتابنامه
۳۵۰.....	نمایه آیات
۳۵۵.....	نمایه روایات
۳۵۶.....	نمایه کتاب‌ها
۳۵۷.....	نمایه اعلام
۳۶۳.....	از این قلم

دیباجه

هنر رهاورد خلاقیت و زیبایی، طلبی انسان است که اقبال به آن با سرشت او در آمیخته است و این هر دو سوهیت را انسان از خداوند وام گرفته است؛ زیرا خلاقیت از صفات کمالیه حضرت حق است: «هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ»^۱ که جلوه‌ای از آن در انسان به ودیعت نهاده شده و زیبایی از صفات جمالیه حق است: «ان الله جميل يحب الجمال»^۲ که با سرشت آدمی آمیخته شده است.

از این رو، آثار هنری به‌خاطر خلاقیتی که به همراه دارند، مورد تحسین همگان قرار می‌گیرند و به جهت زیبایی‌ای که به تصویر می‌کشند، شیفتگی آدمی را به همراه می‌آورند. از سویی دیگر، انسان در مقابل صفت کمالیه سر تعظیم فرود می‌آورد و در مقابل فطرت شیفته می‌گردد.

بر این اساس، هنر هماهنگ و هم‌آوا با فطرت و نظام تکوین، دارای زبانی

۱. حجر، ۶۶

۲. کافی، ج ۶ ص ۴۳۸؛ وسائل الشیعة، ج ۳، ص ۳۴۰؛ مسند احمد بن حنبل، ج ۱، ص ۴۰۰؛

کنز العمال، ج ۳، ص ۵۲۸

است جهانی و همه فهم که مرز و جغرافیا نمی‌شناسد و می‌تواند به سرعت هر چه تمام‌تر، پیام خود را با تاثیرگذاری شگرف به مخاطبان خود در اقصی نقاط جهان برساند.

کافی است تمام مراکز توریستی دنیا را در نظر آورید که سالیانه صدها میلیون انسان از آن‌ها بازدید می‌کنند و از جمله زمینه‌های اصلی رویکرد جهانیان به این دست از مراکز، وجود گونه‌های مختلف آثار هنری است که به یادگار از دوران کهن یا از هنرمندان معاصر در آن‌ها نگاه‌داری می‌شود؛ اعم از نقاشی‌های دلربا، تندیس‌های حیرت آور، فرش‌های منقش، گنج‌بری‌های زیبا، صنایع دستی دلکش، سنگ‌نیشته‌های نفیس و ...

نیز در نگارها در پیام‌های مختلف که پیام‌های خوب و بد را در قالب هنر نمایش به تصویر می‌کشند، در کمتر زمان ممکن مرزها را در می‌نوردند و در دسترس جهانیان قرار می‌گیرند.

حال جای این پرسش است که آیا هنر مقوله‌های هنری در نظام تشریع نیز دارای چنین جایگاه بلندی هستند یا نه؟ آیا اسلام به عنوان آخرین و کامل‌ترین دین، با نگاهی مثبت و همراه با تأیید به هنر و مقوله‌های هنری نگریسته یا آن‌که به مخالفت با آن برخاسته است؟

زمانی اهمیت این پرسش آشکار می‌شود که توجه داشته باشیم هنر و مقوله‌های هنری در طول تاریخ همواره بسان شمشیر دو لبه عمل کرده است؛ به این معنا که گاه به صورت گفتاری شیوا و دلنشین در قالب خطابه پیامبران علیهم‌السلام یا نثری استوار و بس دلچسب بسان متن قرآن و یا شعری نغز و حکیمانه، در خدمت دین و دینداری درآمد و گاه در قالب آوای شهوت برانگیز موسیقی یا تصاویر و صحنه‌های بدآموز در عرصه نمایش، زمینه ساز انحراف

اخلاقی بشریت شده یا در شکل شعر و قصه برای تثبیت پایه‌های ستم و ستم‌گران به کار گرفته شده است.

وقتی موضوعی مثل هنر به‌رغم هماهنگی با خلاقیت و فطرت انسانی، از زمینه گسترده‌ای برای بهره‌جویی منفی برخوردار باشد، از دستگاه حکیمانه شریعت چه انتظاری می‌توان داشت؟

آیا شریعت می‌تواند به‌خاطر ویژگی‌های ذاتی و مثبت هنر، آن را به صورت مطلق و همه جانبه مورد تأیید قرار دهد یا آن که باید به‌خاطر لوازم عارضی و منفی هنر، به مخالفت همه جانبه با آن برخیزد؟ یا آن که باید راهی میانه را در پیش گیرد و با تقسیم هنر به هنر مثبت و منفی، از هنر مثبت دفاع کند و با هنر منفی مبارزه نماید؟

به یاد داشته باشیم که ما در هزاره سوم و در روزگاری به‌سر می‌بریم که از آن به عصر انفجار اطلاعات یاد می‌شود و جهان با همه گستردگی‌اش به دهکده‌ای کوچک تبدیل شده است و رسانه‌ها در این عصر می‌توان به توپ‌های سهم آسا تشبیه کرد که در این دهکده، بیوبسته در حال بمباران اطلاعاتی مخاطبان خود هستند.

باری، پرچمداران کفر و سلسله جنبانان پلشتی به خوبی دریافته‌اند که هر پیامی که در قالب هنر درآید، افزون بر تأثیرگذاری و ماندگاری، با سرعت زیاد قابل انتشار است و می‌تواند ذهن و جان مخاطبان را در اختیار گیرد و آنان را از باورهای دینی و ارزش‌های اخلاقی تهی سازد. از این رو، آنان همه توان خود را به کار می‌بندند تا پیام‌های ناصواب خود را در قالب هنر و به صورتی زیبا در سراسر جهان منتشر سازند.

آیا در چنین روزگاری، پذیرفتنی است که دین باوران از قدرت و جایگاه

هنر و مقوله‌های هنری غفلت ورزیده و با پیش انگاره ناصحیح روی خوش نشان ندادن دین به هنر، خود را از این موهبت الهی و فطری محروم سازند و از همه توشه و توان خود برای بهره جستن از هنر، به منظور انتقال پیام‌های بینشی و ارزشی بهره نگیرند؟!

از این جاست که می‌توان پی برد ژرف کاوی و دستیابی به نظرگاه دین در زمینه هنر و مقوله‌های هنری، تا چه اندازه مهم و تاثیرگذار است.

متأسفانه باید اذعان کرد که به‌رغم توجه جهانیان به نقش تاثیرگذار هنر، این مبحث مهم جای خود را در کشور ما و در تحقیقات حوزه و دانشگاه باز نکرد و اهتمام در خوری به آن دیده نمی‌شود. این درحالی است که بیش از سه دهه از انقلاب اسلامی می‌گذرد و مسئولیت انتقال پیام‌های دینی، ارزشی و انقلابی بر دوش نیروی دینی و دانشگاهیان سنگینی می‌کند.

کتابی که پیش رو دارید، گامی است خرد در این زمینه که در آن نظرگاه اسلام مبتنی بر قرآن و روایات، در باره هفت مقوله از مقوله‌های هنری مورد واکاوی قرار گرفته است که عبارتند از: ۱. نثر هنر، ۲. شعر؛ ۳. قصه؛ ۴. موسیقی؛ ۵. نقاشی؛ ۶. مجسمه سازی؛ ۷. نمایش.

در این کتاب این مدعا مورد تاکید قرار گرفته است که اسلام هماهنگ با اصل اعتدال و در پاسخ به نیازهای فطری، در کنار خط بطلان کشیدن بر آن دسته از مقوله‌های هنری که در خدمت باطل و باطل کیشان قرار می‌گیرند، از هنر مثبت که در خدمت حق و ارزش‌های انسانی قرار دارد، حمایت کرده است. بر این اساس، مباحث کتاب در هشت فصل به شرح ذیل تنظیم شده است: در فصل نخست؛ مباحثی همچون مفهوم هنر، دیرینه هنر، طبقه بندی هنر و هنر و زیبایی در کتاب تکوین انعکاس یافته است.

در فصل دوم؛ فلسفه هنر، دیدگاه‌ها در این باره و مباحثی همچون علل رویکرد به مقوله‌های هنری و علل مخالفت با آن‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل سوم؛ در بارهٔ نثر قرآن به عنوان برجسته‌ترین و زیباترین متن مقدس سخن به میان آمده است.

در فصل چهارم؛ در بارهٔ شعر و جایگاه آن در فرهنگ اسلامی گفتگو شده است.

فصل پنجم؛ به بررسی هنر قصه و نقش تأثیرگذار آن در ترویج ارزش‌های اخلاقی اختصاص یافته است.

در فصل ششم؛ یکی از پرچالش‌ترین مقوله‌های هنری؛ یعنی موسیقی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

در فصل هفتم؛ نظریه‌ها در بارهٔ هنر نقاشی و مجسمه‌سازی انعکاس یافته است.

در فصل هشتم؛ از هنر نمایش به عنوان رسانهٔ ابزار پیام‌رسانی سخن به میان آمده است.

لازم به ذکر است که این نگاشته سامان یافته‌ای از پایان‌نامه این ناچیز در مقطع کارشناسی ارشد است که در سال ۱۳۷۷ با عنوان: «بررسی جایگاه هنر از نگاه قرآن و روایات» در دانشکدهٔ الهیات دانشگاه تهران دفاع گردید.

این کتاب پیش از این با عنوان «قرآن و هنر» توسط انتشارات مرکز قرآن کریم المهدی علیه السلام و طی دو سال دو بار انتشار یافت و اینک با بازنگری توسط انتشارات «وحی و خرد» وابسته به موسسه «معارف وحی و خرد» انتشار می‌یابد.

بازنگری و اصلاح در این کتاب موارد ذیل را در برمی‌گیرد:

۱. با توجه به گذار قریب به پانزده سال از تدوین آغازین این نگاشته،

سطح مباحث و رویکرد آن‌ها روزآمد شده و تحولات کنونی جهان معاصر و شرایط فرهنگی کشور مورد توجه قرار گرفته است. مبحث «هنر دینی و انقلاب اسلامی» در فصل دوم کتاب از نمونه‌های آن است.

۲. در لابه‌لای عموم مباحث کتاب مطالب زیادی افزوده شد که افزایش فصل دوم با عنوان «فلسفه هنر» از نمونه‌های آن است.

۳. افزون بر جایگزینی منابع اصیل به جای برخی از منابع غیر اصیل، عموم مباحث کتاب با کمک پاورقی‌های علمی و گاه با کمک برخی از وبگاه‌ها استناد سازی شده است.

۴. با بازخوانی و مذاقّه کامل متن کتاب، افزون بر برطرف ساختن اشکالات تایپی و صفحه آرایی، کتاب مورد ویرایش ادبی و محتوایی قابل قبول قرار گرفت.

۵. آیات و روایات همراه با ترجمه، جایگزین موارد مشابه پیشین شد.
۶. خلاصه و جمع بندی نهایی از مجموع مباحث کتاب در پایان کتاب انعکاس یافت.

۷. فهرستی از آیات، روایات، کتب و اعلام در پایان کتاب افزوده شد.

چنان که اشاره شد، متن اصلی کتاب به عنوان پایان نامه حدود پانزده سال قبل تدوین یافت. در آن روزگار نگارنده در مشهد مقدس اشتغال به تحصیل داشت و با توجه به اهمیت و جایگاه هنر و وجود ابهام‌های زیاد در این زمینه، این مسأله را دستمایه تحقیق خویش قرار داد. این در حالی بود که کتاب یا اثری درخور در این زمینه در آن روزگار و پس از آن انتشار نیافت.

نگارنده ضمن آن که از عدم اهتمام لازم پژوهش‌گران حوزه و دانشگاه به هنر و مقوله‌های هنری، که بی‌تردید یکی از پرچالش‌ترین مباحث در روزگار

ما به‌شمار می‌رود، اظهار شگفتی می‌کند، تدوین چنین کتاب و ورود به یکی از مهم‌ترین عرصه‌های دین شناخت، آن‌هم در دهه هفتاد را برای خود یک افتخار می‌داند.

از سویی دیگر، مباحثی که در این کتاب در باره هفت مقوله از مقوله‌های هنری فراهم آمده است، خواننده را از مراجعه به کتاب‌های متعدد بی‌نیاز ساخته و او را با نگرش اسلام نسبت به مقوله‌های هنری مختلف آشنا می‌سازد.

با این حال باید تاکید کرد که مباحثی همچون مجسمه سازی، موسیقی و نمایش که در این کتاب به صورت محدود دنبال شده است، به‌خاطر وجود ابهامات و اختلافات فقهی زیاد در زمینه حکم و موضوع آن‌ها، نیازمند واکاوی‌های همه‌جانبه و فنی است که با توجه به مقتضیات عصر مدرنیته و نیازهای فرهنگی انقلاب اسلامی باید با جدّیت تمام دنبال گردد.

در پایان از خداوند منان به‌خاطر توفیق انجام این پژوهش و توفیق بازنگری مجدد در آن سپاسگزارم و امیدوارم این نگاشته به نشر فرهنگ ناب و اصیل اسلامی و دلدادگی ما به آن کمک نماید.

والله ولی التوفیق

قم، مؤسسه معارف وحی و خرد

علی نصیری

۱۳۹۱/۳/۱۰